

Το μανιφέστο της Στοκχόλμης

Δημιουργία ασφαλούς περιβάλλοντος για τα παιδιά στην Ευρώπη

Δημοσιεύθηκε τον Ιανουάριο του 2005

Στις 21 Σεπτεμβρίου 2004, 80 εκπρόσωποι από 18 ευρωπαϊκές χώρες συμμετείχαν σε μια ομάδα εργασίας με αντικείμενο τη δημιουργία ασφαλέστερου περιβάλλοντος για τα παιδιά στην Ευρώπη. Αποτέλεσμα αυτής της ομάδας εργασίας ήταν η σύνταξη και η συζήτηση του Μανιφέστου της Στοκχόλμης, μιας διακήρυξης για την ανάληψη δράσης με στόχο τη μείωση της κύριας αιτίας θανάτου παιδιών στην Ευρώπη: των τραυματισμών.

Το Μανιφέστο αποτελείται από μια περίληψη επιστημονικών στοιχείων και παλαιότερων δεσμεύσεων σημαντικών οργανισμών και κυβερνήσεων για την υποστήριξη της πρόληψης των τραυματισμών των παιδιών και από συγκεκριμένες προτάσεις της Ευρωπαϊκής Συμμαχίας για την Ασφάλεια των Παιδιών (European Child Safety Alliance) προς την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τα κράτη μέλη, τις επιχειρήσεις και τις μη κυβερνητικές οργανώσεις για:

1. τη βελτίωση των μεθόδων καταγραφής στατιστικών στοιχείων για τους τραυματισμούς·
2. την ενίσχυση της ανάληψης ηγετικού ρόλου και της δέσμευσης σε σχέση με το θέμα των τραυματισμών·
3. τη συνεργασία με όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς.

Επιστημονικά στοιχεία

- Η σημασία των τραυματισμών ως κύριας αιτίας θανάτου των παιδιών σε όλα τα κράτη της Ευρώπης τεκμηριώνεται επαρκώς.
- Στη δημοσίευση της ΠΟΥ στο *Lancet* τον Ιούνιο του 2004 «Burden of disease attributable to selected environmental factors and injury among children and adolescents in Europe» («Το μέγεθος του προβλήματος των ασθενειών που οφείλονται σε συγκεκριμένους περιβαλλοντικούς παράγοντες και οι τραυματισμοί παιδιών και εφήβων στην Ευρώπη») αναφέρεται ότι οι σωματικές κακώσεις προκαλούν τις μεγαλύτερες σε βαρύτητα βλάβες από κάθε άλλη νόσο.¹

- Οι τραυματισμοί είναι η κύρια αιτία θανάτου παιδιών στην Ευρώπη με ποσοστό διπλάσιο από το ποσοστό θανάτων από καρκίνο και οκταπλάσιο από το ποσοστό θανάτων λόγω ασθενειών του αναπνευστικού συστήματος.²
- Για κάθε παιδί που πεθαίνει από τραυματισμό, άλλα 160 παιδιά εισάγονται σε νοσηλευτικά ιδρύματα με σοβαρά τραύματα και άλλα 2000 παιδιά αντιμετωπίζονται στα τμήματα επειγόντων περιστατικών και ατυχημάτων.²
- Το συνολικό κοινωνικο-οικονομικό κόστος των τραυματισμών, από μωμν κάθε ηλικίας στην Ευρώπη, εκτιμάται σε περίπου 400 δισεκατομμύρια ευρώ ετησίως.²
- Το ποσοστό θανάτων παιδιών από τραυματισμό είναι οκταπλάσιο στη Λετονία, κράτος μέλος της ΕΕ, σε σύγκριση με τη Σουηδία, το κράτος με το χαμηλότερο ποσοστό.³

Ωστόσο, οι τραυματισμοί μπορούν να προληφθούν και να αποτραπούν. Από έρευνες έχει τεκμηριωθεί ότι οι αποδεδειγμένα καλύτερες μέθοδοι που μειώνουν τις αναπηρίες και τους θανάτους από τραυματισμό, επιτυγχάνονται με την υιοθέτηση μιας προσέγγισης που συνδυάζει εκπαίδευση, σχεδιασμό ασφαλούς περιβάλλοντος και εφαρμογή μέτρων επιβολής.

- Οι τραυματισμοί από τροχαία ατυχήματα μειώθηκαν πάνω από το ήμισυ όπου εφαρμόστηκαν, για παράδειγμα, μέτρα μείωσης των ορίων ταχύτητας και αποσυμφόρησης της κυκλοφορίας, και όπου χρησιμοποιήθηκαν ασφαλέστερα για τους πεζούς και τους δικυκλιστές εμπρός τμήματα αυτοκινήτων, παιδικά καθίσματα⁴ και κράνη ποδηλατών⁵.
- Οι θάνατοι από πνιγμό μειώθηκαν με τη χρήση μέσων περιφραξης των κολυμβητικών δεξαμενών⁶ και προσωπικών συσκευών επίπλευσης (PFD).
- Τα εγκαύματα μειώθηκαν κατά το ήμισυ και πλέον με τη χρήση ανιχνευτών καπνού, ρυθμιστών της θερμοκρασίας του νερού, αναπτήρων ασφαλών για τα παιδιά και ενδυμάτων που δεν αναφλέγονται εύκολα ή που παρουσιάζουν χαμηλή ταχύτητα διάδοσης της φλόγας.⁷
- Οι τραυματισμοί και οι θάνατοι από πτώση μειώθηκαν με τη χρήση προστατευτικών διατάξεων στα παράθυρα, τα μπαλκόνια⁶ και τις σκάλες⁷. Επίσης, σε μικρότερο βαθμό, μειώθηκαν οι σοβαροί τραυματισμοί στο κεφάλι στους παιχνιδότοπους χάρη στη βελτίωση της σχέσης μεταξύ του ύψους του εξοπλισμού και της απορρόφησης των κρούσεων από τα δάπεδα των παιχνιδότοπων.⁶

- Οι δηλητηριάσεις μειώθηκαν επίσης κατά το ένα τρίτο χάρη στη χρήση συσκευασιών ασφαλείας για παιδιά⁸, ασφαλών αποθηκευτικών μονάδων και στην εφαρμογή προγραμμάτων εκπαίδευσης.⁶
- Οι πνιγμονές, οι ασφυξίες και οι στραγγαλισμοί μειώθηκαν χάρη σε τροποποιήσεις/επανασχεδιασμό προϊόντων και περιβάλλοντος, κατόπιν έρευνας και προετοιμασίας βάσει προτύπων και κανονισμών.⁶

Δεσμεύσεις

Στο παρελθόν σημαντικοί οργανισμοί και κυβερνήσεις έχουν δεσμευθεί να ασχοληθούν με το ζήτημα των τραυματισμών. Υπενθυμίζεται:

- ότι σύμφωνα με τον καταστατικό χάρτη της Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας (ΠΟΥ) της 7ης Απριλίου 1948⁹, ως υγεία νοείται η κατάσταση πλήρους σωματικής, ψυχικής και κοινωνικής ευεξίας και όχι απλώς η έλλειψη ασθένειας ή αναπηρίας.
- ότι το άρθρο 152 της Συνθήκης του Μάαστριχτ (1992)¹⁰ παρέχει στην ΕΕ τη νομική αρμοδιότητα να αναλάβει δράση για την προστασία της ασφάλειας και της υγείας των ευρωπαίων πολιτών προκειμένου «κατά τον καθορισμό και την εφαρμογή όλων των πολιτικών και δράσεων της Κοινότητας [να] εξασφαλίζεται υψηλό επίπεδο προστασίας της υγείας του ανθρώπου.» Επίσης το άρθρο 153¹¹ προβλέπει ότι «προκειμένου να προωθήσει τα συμφέροντα των καταναλωτών και να διασφαλίσει υψηλό επίπεδο προστασίας του καταναλωτή, η Κοινότητα συμβάλλει στην προστασία της υγείας, της ασφάλειας και των οικονομικών συμφερόντων των καταναλωτών ...»
- ότι στην απόφαση 1786/2002/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Σεπτεμβρίου 2002¹² ορίζεται ότι «η υγεία αποτελεί προτεραιότητα και θα πρέπει να εξασφαλίζεται υψηλό επίπεδο προστασίας της υγείας κατά τον καθορισμό και την εφαρμογή όλων των κοινοτικών πολιτικών και δραστηριοτήτων». Επίσης, ότι «πρέπει να αποδοθεί προσοχή στο δικαίωμα του πληθυσμού της Κοινότητας να διαθέτει απλές, σαφείς και επιστημονικά έγκυρες πληροφορίες σχετικά με μέτρα προστασίας της υγείας και πρόληψης ασθενειών, με σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας της ζωής», καθώς και ότι «η Κοινότητα έχει δεσμευθεί για την προαγωγή και τη βελτίωση της υγείας, για την πρόληψη των ασθενειών και για την αντιμετώπιση των απειλών κατά της υγείας, αποσκοπώντας στη μείωση της νοσηρότητας και της πρόωρης θνησιμότητας καθώς και της ανικανότητας που περιορίζει τη δραστηριότητα».
- η απόφαση 372/1999/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 8ης Φεβρουαρίου 1999¹² για τη θέσπιση κοινοτικού προγράμματος δράσης

σχετικά με την πρόληψη των τραυματισμών στο πλαίσιο της δράσης στον τομέα της δημόσιας υγείας (1999 έως 2003) που έχει πλέον ενταχθεί πλήρως στο πρόγραμμα δημόσιας υγείας.

- ότι η οδηγία 2002/95/EK¹³ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 3ης Δεκεμβρίου 2001 για τη γενική ασφάλεια των προϊόντων ορίζει ότι ως «ασφαλές προϊόν» νοείται κάθε προϊόν το οποίο, υπό τις συνθήκες ή ευλόγως προβλέψιμες συνθήκες χρήσης δεν παρουσιάζει κανένα κίνδυνο ή μόνον ελάχιστους κινδύνους που συμβιβάζονται με τη χρήση του προϊόντος και οι οποίοι θεωρούνται αποδεκτοί στο πλαίσιο υψηλού βαθμού προστασίας της υγείας και της ασφάλειας των προσώπων και συνεπείς προς αυτόν, λαμβανομένων ιδίως υπόψη των κατηγοριών καταναλωτών που εκτίθενται σε κίνδυνο λόγω της χρησιμοποίησης του προϊόντος, ιδίως των παιδιών και των ηλικιωμένων.
- η ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την αρχή της προφύλαξης της 2ας Φεβρουαρίου 2000¹⁴ στην οποία αναφέρεται ότι όταν υπάρχουν εύλογοι λόγοι ανησυχίας σχετικά με δυνητικά επικίνδυνες συνέπειες για την υγεία ή την ασφάλεια των παιδιών πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η αρχή της προφύλαξης, καθώς και ότι η απουσία ιστορικού ατυχημάτων δεν πρέπει να οδηγεί αυτόματα στο συμπέρασμα ότι το επίπεδο κινδύνου είναι χαμηλό (EN1050).
- ότι η σύμβαση των δικαιωμάτων του παιδιού των Ηνωμένων Εθνών¹⁵ που υπογράφηκε στις 20 Νοεμβρίου 1989, ορίζει στο άρθρο 6 ότι τα συμβαλλόμενα κράτη «αναγνωρίζουν ότι κάθε παιδί έχει εγγενές δικαίωμα στη ζωή» και «εξασφαλίζουν, στο μέτρο του δυνατού, την επιβίωση και την ανάπτυξη του παιδιού» και στο άρθρο 24 τα συμβαλλόμενα κράτη «αναγνωρίζουν το δικαίωμα του παιδιού να απολαμβάνει το καλύτερο δυνατό επίπεδο υγείας» και το δικαίωμα σε ασφαλές περιβάλλον και στο άρθρο 31 «το δικαίωμα του παιδιού στην ενασχόληση με ψυχαγωγικά παιχνίδια και δραστηριότητες που είναι κατάλληλες για την ηλικία του και στην ελεύθερη συμμετοχή στην πολιτιστική και καλλιτεχνική ζωή».
- ότι ένας από τους τέσσερις στόχους της διακήρυξης και του σχεδίου δράσης για το περιβάλλον και την υγεία του παιδιού στην Ευρώπη¹⁶ που υπογράφηκε στη Βουδαπέστη στις 25 Ιουνίου 2004, από 52 υπουργούς Υγείας και Περιβάλλοντος στο πλαίσιο της 4ης Υπουργικής Διάσκεψης για την Υγεία και το Περιβάλλον, είναι η πρόληψη και η σημαντική μείωση των συνεπειών των ατυχημάτων και των τραυματισμών στην υγεία και η επιδίωξη της μείωσης της θνησιμότητας από την έλλειψη φυσικής δραστηριότητας μέσω της προώθησης ασφαλούς και υποστηρικτικού περιβάλλοντος διαβίωσης για όλα τα παιδιά.

- Η πολιτική εισήγηση του ΟΟΣΑ με τίτλο «Keeping Children Safe in Traffic» (Οδική ασφάλεια των παιδιών)¹⁷, Μάιος 2004 στην οποία αναφέρεται ότι κατά τον προγραμματισμό και το σχεδιασμό πεζοδρομίων και πεζόδρομων, ποδηλατοδρόμων και διαβάσεων πεζών πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι ανάγκες των παιδιών και ότι οι αρμόδιοι για το σχεδιασμό καθώς και για τη ρύθμιση της κυκλοφορίας πρέπει να λαμβάνουν υπόψη στο πλαίσιο της λειτουργίας των αστικών περιοχών τη δυνατότητα πρόσβασης από τις κατοικημένες περιοχές σε σχολεία, καταστήματα κλπ. Αναφέρεται επίσης ότι είναι ευκολότερο για τα παιδιά να κυκλοφορούν με ασφάλεια όταν κατά τον σχεδιασμό των αστικών περιοχών έχει ληφθεί μέριμνα για τεχνικές ήπιας κυκλοφορίας και ζώνες χαμηλής ταχύτητας κυκλοφορίας.

Συστάσεις

Η Ευρωπαϊκή Συμμαχία για την Ασφάλεια του Παιδιού και εκπρόσωποι 18 χωρών της Ευρώπης, στο πλαίσιο της προσπάθειας για μείωση των τραυματισμών των παιδιών, προτείνουν τις ακόλουθες δράσεις:

Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (ΠΟΥ)

- Ενθάρρυνση και παροχή βοήθειας σε χώρες και οργανισμούς για τον προσδιορισμό και την καταγραφή με συνέπεια του αριθμού και της φύσης των τραυματισμών των παιδιών στην επικράτειά τους.
- Διευκόλυνση της συστηματικής ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ χωρών και οργανισμών για αποτελεσματικά μέσα πρόληψης και για την υλοποίηση προγραμμάτων μείωσης των παιδικών τραυματισμών.
- Παροχή βοήθειας για την ενίσχυση της ικανότητας χωρών και περιφερειών για την καταπολέμηση των τραυματισμών των παιδιών.
- Συνεργασία με άλλους οργανισμούς των Ηνωμένων Εθνών όπως η Διεύθυνση Μεταφορών της Οικονομικής Επιτροπής για την Ευρώπη (UNECE) για τη **θέσπιση** αυστηρότερων κανονισμών και την ενίσχυση της επιβολής των μέτρων για τις μετακινήσεις των παιδιών και για την προώθηση ορθών πρακτικών όπως η χρήση παιδικών καθισμάτων με μέτωπο προς τα πίσω για παιδιά έως 3 ετών.
- Βελτίωση της βάσης δεδομένων της ΠΟΥ για τη θνησιμότητα, με την παροχή στοιχείων για τους παιδικούς τραυματισμούς ανά ηλικιακή ομάδα καθώς και πρόσφατων εθνικών δεδομένων.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή

- Ενσωμάτωση της διάστασης της ασφάλειας των παιδιών σε όλες τις σχετικές κοινοτικές πολιτικές και θέσπιση διατομεακού στόχου για την πρόληψη των τραυματισμών.
- Βελτίωση και χρηματοδότηση συστημάτων καταγραφής δεδομένων σε ευρωπαϊκό επίπεδο με στόχο την έγκαιρη παροχή δεδομένων βάσει του πληθυσμού για τη συχνότητα των τραυματισμών και τις μακροπρόθεσμες επιπτώσεις τους, την έκθεση σε κινδύνους και νεοεμφανιζόμενα ζητήματα.
- Θέσπιση ευρωπαϊκής υπηρεσίας για την ασφάλεια στο σπίτι και στις δραστηριότητες αναψυχής και για την ασφάλεια των καταναλωτών με ιδιαίτερη έμφαση στα παιδιά.
- Υποστήριξη και χρηματοδότηση μέτρων πρόληψης που οδηγούν σε μείωση των θανάτων από τραυματισμό και των σοβαρών τραυματισμών των παιδιών μέσω της υιοθέτησης μιας συνδυασμένης προσέγγισης μέτρων εκπαίδευσης, σχεδιασμού ασφαλούς περιβάλλοντος και εφαρμογής μέτρων επιβολής προτύπων και κανονισμών και συγκεκριμένα μέσω:
 - της ανάπτυξης εύκολα προσβάσιμης ευρωπαϊκής βάσης δεδομένων για τις βέλτιστες και τις ορθές πρακτικές πρόληψης των τραυματισμών των παιδιών
 - της ενίσχυσης της ανάπτυξης και της εφαρμογής προτύπων ασφάλειας για τα παιδιά
 - της θέσπισης οδηγίας για την ασφάλεια των προϊόντων, ειδικά για τα προϊόντα παιδικής φροντίδας
 - της αύξησης της συμμετοχής των καταναλωτών στις εργασίες τυποποίησης με στόχο την επίτευξη ισότιμης εκπροσώπησης των ενδιαφερομένων φορέων
 - της υποστήριξης ετήσιας εκστρατείας για την ασφάλεια των παιδιών σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Κράτη μέλη

- Αποτίμηση του μεγέθους του προβλήματος των παιδικών τραυματισμών σε εθνικό επίπεδο και υιοθέτηση αποδεδειγμένα ορθών πρακτικών για τη μείωση των τραυματισμών και των αναπηριών και εξασφάλιση ότι οι πόροι που διατίθενται για την αντιμετώπιση του ζητήματος είναι επαρκείς με βάση την έκταση του προβλήματος.
- Ενσωμάτωση της διάστασης της πρόληψης των τραυματισμών των παιδιών στα εθνικά προγράμματα δημόσιας υγείας και εκπόνηση και υλοποίηση εθνικής στρατηγικής για την πρόληψη των τραυματισμών των παιδιών με την εφαρμογή κατάλληλων σχεδίων δράσης και τη διάθεση των πόρων που απαιτούνται.
- Ενίσχυση του κυβερνητικού ρόλου στο θέμα της πρόληψης των τραυματισμών των παιδιών, μεταξύ άλλων με τον καθορισμό ενός εστιακού σημείου και τη διευκόλυνση της πολυτομεακής συνεργασίας με άλλα υπουργεία και υπηρεσίες.
- Αύξηση της χρηματοδότησης για την υποστήριξη της ανάπτυξης και της επιβολής προτύπων για την ασφάλεια των παιδιών και της ισότιμης συμμετοχής εκπροσώπων των ενδιαφερομένων φορέων – μεταξύ άλλων οργανώσεων καταναλωτών που συχνά υποεκπροσωπούνται.
- Παροχή τυποποιημένων στατιστικών στοιχείων για τους τραυματισμούς παιδιών, μεταξύ άλλων για τα αίτια και τις συνθήκες, έγκαιρα και ανά ηλικιακή ομάδα.
- Ανάπτυξη φιλικών προς τα παιδιά κοινοτήτων που ενθαρρύνουν και διευκολύνουν τη πεζή μετακίνηση και την ποδηλασία ως βασικούς τρόπους ασφαλούς μετακίνησης και την αύξηση των δημόσιων χώρων παιχνιδιού με ισορροπία μεταξύ της ελευθερίας του παιχνιδιού και του αποδεκτού επιπέδου κινδύνου.

Επιχειρήσεις

- Συμμόρφωση με εθνικά και ευρωπαϊκά πρότυπα και κανονισμούς.
- Εφαρμογή της αρχής «σχεδιασμός για την ασφάλεια» σε όλα τα στάδια από τον αρχικό σχεδιασμό έως την παραγωγή και τον ποιοτικό έλεγχο, συμπεριλαμβανομένων της εκτίμησης των κινδύνων και της έγκρισης των προϊόντων.
- Βελτίωση της διαφάνειας μέσω της κοινοποίησης πληροφοριών για τις δοκιμές ασφάλειας στους κύρια ενδιαφερόμενους φορείς, πριν από τη διάθεση στην

αγορά (αλλά μετά την κατοχύρωση της ευρεσιτεχνίας) και εκθέσεων για τα ατυχήματα, μετά την προώθηση στην αγορά.

- Επίτευξη εναρμονισμένων προτύπων και κανονισμών στη βιομηχανία σε παγκόσμιο επίπεδο και υψηλό επίπεδο εφαρμογής.
- Υποστήριξη της ισότιμης εκπροσώπησης σε σχέση με άλλους συμμετέχοντες στις διαδικασίες ανάπτυξης και επανεξέτασης προτύπων και κανονισμών ασφαλείας.

Μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ)

- Ανάπτυξη και επέκταση δικτύων συνεργασίας με άλλες ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται στον τομέα της ασφάλειας και με κύρια ενδιαφερόμενους φορείς από τον επιχειρηματικό, τον κυβερνητικό και τον ακαδημαϊκό τομέα.
- Παροχή εμπειρογνωμοσύνης στον τομέα της πρόληψης των τραυματισμών των παιδιών σε σχέση με τα αποτελεσματικά μέτρα και με την εφαρμογή αποτελεσματικών βέλτιστων και ορθών πρακτικών, προτύπων και κανονισμών σε διαφορετικά περιβάλλοντα και πολιτισμούς.
- Υποστήριξη αποτελεσματικών μέτρων για την πρόληψη των τραυματισμών των παιδιών σε όλους τους τομείς.
- Παροχή και ενθάρρυνση της ανταλλαγής πληροφοριών μέσω της ισχυρής δικτύωσης σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.
- Διασφάλιση της επικοινωνίας μεταξύ όλων των μερών και ανάληψη ρόλου μεσολαβητή μεταξύ των κύρια ενδιαφερόμενων φορέων από τον επιχειρηματικό, τον κυβερνητικό και τον ακαδημαϊκό τομέα.

Για περισσότερες πληροφορίες επικοινωνήστε με:

European Child Safety Alliance

PO Box 95169

1070 AD Amsterdam

Τηλ. 31 20 5114513

Φαξ 31 20 5114510

Email: secretariat@childsafetyeurope.org

www.childsafetyeurope.org

Παραπομπές

- ¹ Valent F, Little D, Tamburini G, et al. Burden of disease attributable to selected environmental factors and injury among children and adolescents in Europe. *Lancet*. 2004 Jun 19;363(9426):2032-9.
- ² Vincenten, J. Priorities for Child Safety in the European Union: Agenda for Action. Amsterdam, ECOSA, 2001.
- ³ Vincenten, J. Priorities for Child Safety in the European Union: Agenda for Action. Amsterdam, ECOSA, 2004.
- ⁴ European Transport Safety Council. Priorities for EU Motor Vehicle Safety Design. Brussels, 2001.
- ⁵ Towner E, Dowswell T, Mackereth C, Jarvis S. What Works in Preventing Unintentional Injuries in Children and Young Adolescents. An Updated Systematic Review. Newcastle, 2001.
- ⁶ Harborview Medical Center, Injury Prevention and Research Center. Systematic Reviews of Childhood Injury Prevention Interventions. Available at: <http://depts.washington.edu/hiprc/childinjury>. Accessed May 2004.
- ⁷ Gunatilaka A, Clapperton A, Cassell E. Preventing home fall injuries: structural and design issues and solutions. Victoria, Victorian Injury Surveillance & Applied Research System (VISAR) at the Monash University Accident Research Centre, 2005.
- ⁸ Vincenten J, Farquhar B. A guide to child safety regulations and standards in Europe. Amsterdam, ECOSA, 2003.
- ⁹ World Health Organization. WHO Policy System, WHO Policy and Related Infobases. Accessed November 1, 2004. http://policy.who.int/cgi-bin/om_isapi.dll?infobase=Basicdoc&softpage=Browse_Frame_Pg42.
- ¹⁰ European Parliament. Treaty on European Union. *Official Journal C 325 of 24 December 2002*.
- ¹¹ European Parliament. Decision No 1786/2002/EC of the European Parliament and of the Council of 23 September 2002 adopting a programme of Community action in the field of public health (2003-2008) - Commission Statements. *Official Journal L 271 , 09/10/2002 P. 0001 – 0012*.
- ¹² European Parliament. Decision No 372/1999/EC of the European Parliament and of the Council of 8 February 1999 adopting a programme of Community action on injury prevention in the framework for action in the field of public health (1999 to 2003). *Official Journal L 046 , 20/02/1999 P. 0001 – 0005*.
- ¹³ European Parliament. Directive 2001/95/EC of the European Parliament and of the Council of 3 December 2001 on general product safety. *Official Journal L 011 , 15/01/2002 P. 0004 – 0017*.
- ¹⁴ European Commission. Brussels, 02.02.2000, COM(2000) 1. COMMUNICATION FROM THE COMMISSION

on the precautionary principle. Accessed November 1, 2004.
http://europa.eu.int/comm/dgs/health_consumer/library/pub/pub07_en.pdf.

¹⁵ United Nations. Convention on the Rights of the Child. New York, 1989

¹⁶ World Health Organization Regional Office for Europe. Declaration and Child Environment and Health Action Plan for Europe. Accessed November 1, 2004.
<http://www.euro.who.int/document/e83338.pdf>.

¹⁷ OECD. Policy Brief : Keeping Children Safe in Traffic, 27-May-2004. Accessed November 1, 2004. <http://www.oecd.org/dataoecd/27/25/31859113.pdf>.